

ΔΙΑΔΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλης, Πολιτικά, Α1.1·8, 1252a1-7· b27-32

Ἐπειδὴ πᾶσαν πόλιν ὀρώμεν κοινωνίαν τινὰ οὖσαν καὶ πᾶσαν κοινωνίαν ἀγαθοῦ τινος ἕνεκεν συνεστηκυῖαν (τοῦ γὰρ εἶναι δοκοῦντος ἀγαθοῦ χάριν πάντα πράττουσι πάντες), δῆλον ὡς πᾶσαι μὲν ἀγαθοῦ τινος στοχάζονται, μάλιστα δὲ καὶ τοῦ κυριωτάτου πάντων ἢ πασῶν κυριωτάτη καὶ πάσας περιέχουσα τὰς ἄλλας. Αὕτη δ' ἐστὶν ἡ καλουμένη πόλις καὶ ἡ κοινωνία ἢ πολιτικὴ. [...]

Ἡ δ' ἐκ πλειόνων κωμῶν κοινωνία τέλειος πόλις, ἤδη πάσης ἔχουσα πέρας τῆς αὐταρκείας ὡς ἔπος εἰπεῖν, γινομένη μὲν τοῦ ζῆν ἕνεκεν, οὕσα δὲ τοῦ εὖ ζῆν. Διὸ πᾶσα πόλις φύσει ἔστιν, εἶπερ καὶ αἱ πρώται κοινωναί. Τέλος γὰρ αὕτη ἐκείνων, ἡ δὲ φύσις τέλος ἐστίν.

Αριστοτέλης, Πολιτικά, Α1.12, 1253a29-39

Φύσει μὲν οὖν ἡ ὁρμὴ ἐν πᾶσιν ἐπὶ τὴν τοιαύτην κοινωνίαν [: τὴν πόλιν]· ὁ δὲ πρῶτος συστήσας μεγίστων ἀγαθῶν αἴτιος. Ὡσπερ γὰρ καὶ τελεωθεὶς βέλτιστον τῶν ζῶν ἀνθρώπος ἐστίν, οὕτω καὶ χωρισθεὶς νόμου καὶ δίκης χεῖριστον πάντων. Χαλεπωτάτη γὰρ ἀδικία ἔχουσα ὅπλα· ὁ δὲ ἀνθρώπος ὅπλα ἔχων φύεται φρονήσει καὶ ἀρετῇ, οἷς ἐπὶ τάναντία ἔστι χρῆσθαι μάλιστα. Διὸ ἀνοσιώτατον καὶ ἀγριώτατον ἄνευ ἀρετῆς, καὶ πρὸς ἀφροδίσια καὶ ἐδωδὴν χεῖριστον. Ἡ δὲ δικαιοσύνη πολιτικόν· ἡ γὰρ δίκη πολιτικῆς κοινωνίας τάξις ἐστίν, ἡ δὲ δικαιοσύνη τοῦ δικαίου κρίσις.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1.a. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 4) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 4):

1. Ο Αριστοτέλης ισχυρίζεται ότι όλες οι μορφές κοινωνικής συμβίωσης αποσκοπούν στο ίδιο αγαθό.
2. Ο Αριστοτέλης ισχυρίζεται ότι η πολιτική κοινωνία αποτελεί την ανώτερη μορφή κοινωνικής συμβίωσης.
3. Η αυτάρκεια είναι στόχος που πραγματοποιείται στο πλαίσιο κάθε κόμης ξεχωριστά.
4. Κατά τον Αριστοτέλη όλες οι μορφές κοινωνικής συμβίωσης έχουν φυσική προέλευση.

A1.β.

1. «...οἷς ἐπὶ τάναντία ἔστι χρῆσθαι μάλιστα»: Σε ποια λέξη ή φράση του αρχαίου κειμένου αναφέρεται η αντωνυμία «οἷς»; (μονάδες 2)

Μονάδες 10

B1. Λαμβάνοντας υπ' όψιν την αριστοτελική θέση περί φυσικής προέλευσης της πόλης («Διὸ πᾶσα πόλις φύσει ἔστιν, εἶπερ καὶ αἱ πρώται κοινωναί»), «Φύσει μὲν οὖν ἡ ὁρμὴ ἐν πᾶσιν ἐπὶ τὴν τοιαύτην κοινωνίαν[: τὴν πόλιν]», να εξηγήσετε ποιο νόημα έχει ο ισχυρισμός του φιλοσόφου στο χωρίο «ὁ δὲ πρῶτος συστήσας μεγίστων ἀγαθῶν αἴτιος». (για την απάντησή σας να αξιοποιήσετε τα σχόλια του φακέλου υλικού που κρίνετε ότι αντιστοιχοῦν στα συγκεκριμένα ερωτήματα)

Μονάδες 10

B2.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτων, Νόμοι, 766a

Διότι, προκειμένου, πράγματι, για κάθε φυτό, το πρώτο βλαστάρι, αν αναπτυχθεί καλά, είναι η κατεξοχήν δύναμη για να επιφέρει το ανάλογο προς τη φυσική του αρετή πρόσφορο αποτέλεσμα, εκτός από τα φυτά (ισχύει αυτό) και για τα ζώα, ἡμερα καὶ ἀγρια, καθώς επίσης και για τους ανθρώπους – και βέβαια ο άνθρωπος, όπως διατεινόμαστε, είναι ένα ἡμερο ον. Αν τύχει όμως σωστή παιδείας και διαθέτει μιαν εντυχιμένη φύση, μπορεί συνήθως να γίνετα το πιο θεϊκό και ἡμερο ζωντανό ον, ενώ, αν έχει ανατραφεί με τρόπον ὄχι επαρκή ἢ ὄχι καλά, είναι το πιο ἀγριο απ' ὅσα γεννά ἡ γη.

μτφρ. Η.Π. Νικολοῦδης

Μελετώντας το παράλληλο κείμενο και το αριστοτελικό κείμενο αναφοράς (β' απόσπασμα), να εντοπίσετε ομοιότητες αναφορικά με τις απόψεις των δύο φιλοσόφων για τις ικανότητες με τις οποίες εφοδιάσε η φύση τον άνθρωπο και τη χρήση αυτών.

Μονάδες 10

B3. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη:

1. Η φιλοσοφία την εποχή του Σωκράτη συνέχισε τη θεματολογία των προγενέστερων φυσικών φιλοσόφων.
2. Η καταγωγή του Πλάτωνα δεν επηρέασε τα πολιτικά του φρονήματα.
3. Οι φιλόσοφοι βασιλείς της πλατωνικής Πολιτείας πρέπει να διαθέτουν μεγάλη περιουσία, ώστε να μπορούν να είναι ολόκληρα αφοσιωμένοι στο λειτούργημά τους.
4. Τη δεύτερη περίοδο παραμονής του στην Αθήνα, ο Αριστοτέλης συνέχισε τις έρευνές του και τη διδασκαλία του στον Περίπατον.
5. Ο Αριστοτέλης, με τον τρόπο που τελειώνει τα Ηθικά Νικομάχεια, δηλώνει ολοκάθαρα ότι η ηθική φιλοσοφία είναι στην πραγματικότητα μέρος της πολιτικής φιλοσοφίας.

Μονάδες 10

B4.a. Να αντιστοιχίσετε καθεμιά αρχαία ελληνική λέξη της στήλης Α' με την ετυμολογικά συγγενή της νεοελληνική λέξη της στήλης Β'. (στη στήλη Β' περισεύουν δύο λέξεις) (μονάδες 6)

Στήλη Α'

1. ὀρώμεν
2. συνεστηκυῖαν
3. περιέχουσα
4. καλουμένη
5. ἀρετῇ
6. ἐδωδὴν

Στήλη Β'

- α) αρκτικός
- β) αναρίθμητος
- γ) Σύγκλητος
- δ) αναστήλωση
- ε) φαγώσιμος
- στ) σύγκλιση
- ζ) προσωπείο
- η) όχημα

B4.β. Για καθεμιά από τις δύο παρακάτω λέξεις να γράψετε μία περίοδο λόγου στα νέα ελληνικά, όπου η ίδια λέξη, σε οποιαδήποτε μορφή της (πτώση, αριθμό, γένος, έγκλιση, χρόνο), χρησιμοποιείται με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο: τέλος, τάξις. (μονάδες 4)

Μονάδες 10

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

[Ο Δημοσθένης και ο πολιτικός του αντίπαλος Αισχίνης ήταν μέλη της πρεσβείας προς τον Φίλιππο, αποτέλεσμα της οποίας ήταν η υπογραφή της Φιλοκράτειας ειρήνης. Η απογοήτευση που διαδέχτηκε την ειρήνη αποτυπώνεται στον λόγο του Δημοσθένη για την “ψεύτικη πρεσβεία”, όπου κατηγορεί τον Αισχίνη σχετικά με την αρνητική για την Αθήνα εξέλιξη της κατάστασης].

Ἦλθον ὡς αὐτὸν πρέσβεις ἐκ Θηβῶν ὅτε περ καὶ παρ’ ὑμῶν ἡμεῖς ἤμεν ἐκεῖ. **Τούτοις** χρήματ’ ἐκείνος ἐβούλετο δοῦναι, καὶ πάνυ γ’, ὡς ἔφασαν, πολλά. οὐκ ἐδέξαντ’ οὐδ’ ἔλαβον ταυῦθ’ οἱ τῶν Θηβαίων πρέσβεις. μετὰ ταῦτ’ ἐν θυσία τινὶ καὶ δεῖπνῳ πίνων καὶ φιλανθρωπεύομενος πρὸς αὐτοὺς ὁ Φίλιππος ἄλλα τε δὴ πολλά, οἷον αἰχμάλωτα καὶ τοιαῦτα, καὶ τελευτῶν ἐκπώματ’ ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ προὔπινεν αὐτοῖς. πάντα ταῦτ’ ἐκείνοι διεωθοῦντο καὶ οὐδαμῆ προῖενθ’ αὐτούς. **Τελευτῶν** δὲ Φίλων, εἰς τῶν πρέσβειων, εἶπεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λόγον οὐχ ὑπὲρ Θηβαίων ἀλλ’ ὑπὲρ ὑμῶν ἄξιον **εἰρησθαι**. ἔφη γὰρ τὸν Φίλιππον ὀργῶν καὶ μεγαλοψύχως καὶ φιλανθρώπως **ἔχοντα** πρὸς αὐτοὺς ἠδεσθαι καὶ χαίρειν· αὐτοὶ μὲν οὖν ὑπάρχειν αὐτῷ φίλοι καὶ ξένοι καὶ ἄνευ τῶν δώρων τούτων, εἰς δὲ τὰ τῆς πόλεως πράγματ’, ἐν οἷς ἦν τότε, τὴν φιλανθρωπίαν αὐτὸν ἠξίουσαν ταύτην προσθέντ’ ἄξιόν τι καὶ αὐτοῦ καὶ τῶν Θηβαίων πράξειν, καὶ ὅλην τε τὴν πόλιν οὕτω καὶ σφείς ὠμολόγουν ὑπάρχειν αὐτῷ. Καὶ γὰρ τοι σκέψασθε τί τοῖς Θηβαίοις γέγονεν ἐκ τούτων καὶ τί συμβέβηκε, καὶ θεάσασθ’ ἐπ’ αὐτῆς τῆς ἀληθείας ἡλικὸν ἐστὶ τὸ μὴ πωλεῖν τὰ τῆς πόλεως. πρῶτον μὲν τοίνυν εἰρήνην γέγονεν αὐτοῖς πονοῦσι καὶ ταλαιπωρουμένοις ἤδη τῷ πολέμῳ καὶ ἥττωμένοις, εἶτα τῶν ἐχθρῶν Φωκέων ἄρδην ὄλεθρος καὶ ὅλων τῶν τειχῶν καὶ τῶν πόλεων ἀναίρεσις.

Δημοσθένους περὶ τῆς παραπρεσβείας 139-141

Λεξιλόγιο

φιλανθρωπεύομαι: κάνω φιλοφρονήσεις

ἐκπώματα: ποτήρια

προπίνω: κάνω προσφορές στις προπόσεις

προστίθημι: προσβάλλω, προσθέτω, επιδεικνύω

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη νέα ελληνική το απόσπασμα: “Ἐφη γὰρ τὸν Φίλιππον...ἀναίρεσις”.

Μονάδες 20

2. Ποια είναι η στάση των Θηβαίων πρεσβευτῶν ἀπέναντι στις προσφορές του Φιλίππου;

Μονάδες 10

3.α. Να εντοπίσετε τις αντωνυμίες στο απόσπασμα “**Καὶ γὰρ τοι σκέψασθε...τῶν πόλεων ἀναίρεσις**” και να αναγνωρίσετε το εἶδος τους.

Μονάδες 3

3.β. εἶτα τῶν ἐχθρῶν Φωκέων ἄρδην ὄλεθρος καὶ ὅλων τῶν τειχῶν καὶ τῶν πόλεων ἀναίρεσις: να μεταφέρετε τους κλιτούς τύπους στον ἄλλο αριθμό.

Μονάδες 3,5

3.γ. Για τους παρακάτω τύπους να γράψετε ὅ,τι σας ζητείται:

ἦλθον: α’ ενικό υποτακτικής ἴδιου χρόνου

δοῦναι: γ’ ενικό προστακτικής ἴδιου χρόνου

ἔφασαν: γ’ πληθυντικό ευκτικής ενεστώτα

ἔλαβον: απαρέμφατο μέσου παρακειμένου

συμβέβηκε: β’ ενικό οριστικής μέλλοντα

εἰσέφερον: γ’ πληθυντικό οριστικής μέλλοντα

αἰσθάνονται: γ’ πληθυντικό οριστικής παρακειμένου

Μονάδες 3,5

4.α. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους ετερόπτωτους προσδιορισμούς του αποσπάσματος “**Καὶ γὰρ τοι σκέψασθε...τῶν πόλεων ἀναίρεσις**”.

Μονάδες 4

4.β. «οὐκ ἐδέξαντ’ οὐδ’ ἔλαβον ταυῦθ’ οἱ τῶν Θηβαίων πρέσβεις»: Να μεταφερθεῖ το χωρίο στον πλάγιο λόγο με ὅλους τους δυνατούς τρόπους με ἐξάρτηση “**Εἶπε ὁ Δημοσθένης...**”

Μονάδες 2

4.γ. Να αναγνωριστοῦν συντακτικά οἱ παρακάτω τύποι: **τούτοις, τελευτῶν, εἰρησθαι, ἔχοντα**.

Μονάδες 4

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΑΡΧΑΙΩΝ

A1.α.

1. **Α:** ... *μάλιστα δὲ καὶ τοῦ κυριωτάτου πάντων ἢ πασῶν κυριωτάτη*
2. **Σ:** ... *ἢ πασῶν κυριωτάτη καὶ πάσας περιέχουσα τὰς ἄλλας. Αὕτη δ' ἐστὶν ἢ καλουμένη πόλις καὶ ἢ κοινωνία ἢ πολιτική.*
3. **Α:** *Ἡ δ' ἐκ πλειόνων κοινῶν κοινωνία τέλειος πόλις, ἥδη πάσης ἔχουσα πέρας τῆς αὐταρκειᾶς...*
4. **Σ:** *Διὸ πᾶσα πόλις φύσει ἔστιν, εἴπερ καὶ αἱ πρῶται κοινωναίαι.*

A1.β.

1. Η αναφορική αντωνυμία «οἷς» αναφέρεται στη λέξη **ὄπλα**.

B1. Η πολιτική κοινωνία, σύμφωνα με τον Αριστοτέλη, δεν υπάρχει συμβατικά, αλλά πηγάζει από την ανθρώπινη φύση. Για τον φιλόσοφο, τόσο η κοινωνικότητα του ανθρώπου όσο και η σύσταση της πόλεως είναι φυσικά φαινόμενα. Η πόλη είναι μια τέλεια μορφή κοινωνικής οντότητας, που υπάρχει εκ φύσεως και προήλθε από τη συνένωση άλλων κοινωνικών οντοτήτων, τις οποίες και εμπεριέχει. Είναι ανώτερή τους, γιατί είναι το τέλος τους, η εξέλιξη και η ολοκλήρωσή τους. Αποβλέπει στο ανώτερο από όλα τα αγαθά, αφού συγκροτήθηκε για να διαφαλίζει τη ζωή των ανθρώπων, στην πραγματικότητα όμως υπάρχει για να εξασφαλίζει την καλή ζωή τους.

Στη φράση του κειμένου αναφοράς «ὁ δὲ πρῶτος συστήσας μεγίστων ἀγαθῶν αἴτιος», ο Αριστοτέλης δεν αναιρεί τη θέση του ότι η πόλη υπάρχει εκ φύσεως. Η όποια αντίφαση εντοπίζεται στη συγκεκριμένη διατύπωση είναι φαινομενική. Αυτό που εννοεί ο φιλόσοφος είναι πως η συγκρότηση της πολιτικής κοινωνίας δεν ήταν μια τυφλή και ενστικτώδης ενέργεια, αλλά μια λογική και ενσυνείδητη πράξη του ανθρώπου. Η σύμπραξη του ανθρώπου είναι απαραίτητη, γιατί ενώ η φύση του έδωσε την τάση να συμβιώνει με τους συνανθρώπους του και να οργανώνει κοινωνίες, ο άνθρωπος ήταν τελικά αυτός που πραγμάτωσε τη συγκεκριμένη φυσική ροπή. Με άλλα λόγια, η πολιτική οργάνωση δεν επετεύχθη αυτόματα, αλλά προαπαιτούσε την ενέργεια ανθρώπου ευεργέτου, προικισμένου με λόγο (ενδιάθετο και έναρθρο).

Καθίσταται, λοιπόν, σαφές ότι για τη συγκρότηση της πόλης είναι απαραίτητη η συνεργασία της φύσης και της τέχνης των ανθρώπων. Συνεπώς, η πρόταση αυτή συμπληρώνει τις απόψεις του φιλοσόφου για τη φυσική προέλευση της πόλης.

B2. Στο κείμενο αναφοράς ο Αριστοτέλης αναφέρει πως η φύση εφοδίασε τον άνθρωπο με «όπλα» τα οποία θα μπορούσε να τα χρησιμοποιήσει για καλό ή για κακό σκοπό. Αυτά τα όπλα, είναι ο λόγος, η γλώσσα και τα φυσικά του πάθη. Στην περίπτωση που ο άνθρωπος τα χρησιμοποιήσει για να διαπαράξει αδικίες και για να βλάψει, τότε χαρακτηρίζεται ως «*χαλεπωτάτη γὰρ ἀδικία ἔχουσα ὄπλα*», αφού αυτή η φυσική προίκα του δόθηκε για να υπηρετήσει τη φρόνηση και την αρετή. Σε αυτό το σημείο πρέπει να διευκρινίσουμε πως η λέξη *φρόνησις* χρησιμοποιείται από τον φιλόσοφο, για να δηλώσει τη διανοητική ικανότητα του ανθρώπου στο σύνολό της. Ο όρος, δηλαδή, δεν έχει την ειδική σημασία της πρακτικής σοφίας, της ικανότητας να παίρνει ο άνθρωπος σωστές αποφάσεις σε καθημερινά συμβάντα της ζωής του. Επομένως, η μη αξιοποίηση των φυσικών του εφοδίων ενδέχεται να αποβεί ολέθρια τόσο για τον ίδιο τον άνθρωπο όσο και για το περιβάλλον του.

Την ίδια θέση φαίνεται να διατυπώνει και ο Πλάτωνας στους *Νόμους* του. Συγκεκριμένα, τονίζει ότι ο άνθρωπος που έχει λάβει την κατάλληλη παιδεία και έχει μια ευτυχισμένη φύση έχει τη δυνατότητα να εξελιχθεί στο πιο θεϊκό και ήρεμο ον. Αντίθετα, αν δεν λάβει τη σωστή αγωγή, τότε γίνεται το πιο άγριο από όλα τα έμβια όντα. Ο Πλάτωνας φαίνεται να ευθυγραμμίζεται με την αριστοτελική θέση περί σωστής χρήσης των ικανοτήτων του ανθρώπου ώστε να οδηγηθεί στην αρετή. Και για τους δύο φιλοσόφους, ο άνθρωπος που δε διαθέτει αρετή και ρέπει προς την αδικία είναι το πιο άγριο και το πιο ανόσιο ον, γιατί δεν ζει σύμφωνα με τη λογική αλλά κυριαρχείται από τα πάθη του, με αποτέλεσμα να ξεφεύγει από τα όρια του μέτρου, να επιδίδεται σε ακολασίες και να μην έχει κανέναν ηθικό φραγμό.

B3.

1. Λάθος
2. Λάθος
3. Λάθος
4. Λάθος
5. Σωστό

B4.α. 1-ζ, 2-δ, 3-η, 4-γ, 5-β, 6-ε

B4.β.

Στο **τέλος** του διαδρόμου είναι το δωμάτιό του.

Το λιοντάρι είναι θηλαστικό της **τάξης** των σαρκοφάγων.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

1. Είπε πως ήταν ευχαριστήμενος και χαρούμενος βλέποντας τον Φίλιππο μεγαλόψυχο και φιλικό απέναντί τους. Οι ίδιοι ήταν βέβαια συνδεδεμένοι με δεσμούς φιλίας και φιλοξενίας μαζί του και χωρίς τα δώρα αυτά, του ζητούσαν όμως αφού επιδείξει την φιλικότητα αυτή στις υποθέσεις της πόλης, με τις οποίες ασχολούνταν τότε, να κάνει κάτι άξιο για τον εαυτό του και τους Θηβαίους και ομολογούσαν πως έτσι η πόλη ολόκληρη και οι ίδιοι θα ήταν φίλοι του. Και πράγματι σκεφτείτε τι έχει γίνει στους Θηβαίους εξαιτίας αυτών (των πρέσβων) και τι έχει συμβεί, και δείτε με θαυμασμό στην ίδια την αλήθεια πόσο μεγάλο είναι το να μην πουλάει (κάνεις) τα συμφέροντα της πόλης. Πρώτα πρώτα λοιπόν έχουν ειρήνη αυτοί οι οποίοι ήταν κουρασμένοι και ταλαιπωρημένοι ήδη από τον πόλεμο και ηττημένοι, έπειτα (συνέβη) η ολοκληρωτική καταστροφή των εχθρών τους των Φωκέων και η καταστροφή όλων των τειχών και των πόλεων.

Μονάδες 20

2. Ποια είναι η στάση των Θηβαίων πρεσβευτών απέναντι στις προσφορές του Φιλίππου;

Αν και ο Φίλιππος πρόσφερε στους πρέσβεις των Θηβαίων χρήματα, αιχμαλώτους, χρυσά και αργυρά ποτήρια, αυτοί δεν τα δέχτηκαν και δεν αφέθηκαν στις διαθέσεις του Φιλίππου. Μάλιστα στο τέλος του δείπνου ένας από τους Θηβαίους πρέσβεις, ο Φίλωνας, είπε ότι χαίρονται που βλέπουν τον Φίλιππο να είναι απέναντί τους μεγαλόψυχος και φιλόανθρωπος, αλλά οι πρέσβεις ήταν προσωπικοί του φίλοι και φίλοι από φιλοξενία και χωρίς τα δώρα του. Ζητούσαν από αυτόν, αφού δείξει τη φιλοανθρωπία του στα πράγματα που τότε απασχολούσαν τη Θήβα, να πράξει κάτι αντάξιο του εαυτού του και των Θηβαίων, και τότε όλοι οι Θηβαίοι θα ήταν με το μέρος του.

Μονάδες 10

3.α. Να εντοπίσετε τις αντωνυμίες στο απόσπασμα “καί γάρ τοι σκέψασθε... τῶν πόλεων ἀναίρεσις” και να αναγνωρίσετε το είδος τους.

τί: ερωτηματική αντωνυμία (δυο φορές)

τούτων: δεικτική αντωνυμία

αὐτῆς: οριστική αντωνυμία

ἡλίκων: αναφορική αντωνυμία

αὐτοῖς: οριστική αντωνυμία

Μονάδες 3

3.β. «εἶτα τῶν ἐχθρῶν Φωκέων ἄρδην ὄλεθρος καὶ ὅλων τῶν τειχῶν καὶ τῶν πόλεων ἀναίρεσις»:
Να μεταφέρετε τους κλιτούς τύπους στον άλλο αριθμό.

... τοῦ ἐχθροῦ Φωκέως, ... ὄλεθροι καὶ ὅλου τοῦ τείχους καὶ τῆς πόλεως ἀναιρέσεις.

Μονάδες 3,5

3.γ. Για τους παρακάτω τύπους να γράψετε ό,τι σας ζητείται:

ἦλθον : α' ενικό υποτακτικής ίδιου χρόνου: ἔλθω

δοῦναι : γ' ενικό προστακτικής ίδιου χρόνου: δότω

ἔφασαν : γ' πληθυντικό ευκτικής ενεστώτα : φαίησαν/φαῖεν

ἔλαβον : απαρέμφατο μέσου παρακειμένου: εἰλήφθαι

συμβέβηκε : β' ενικό οριστικής μέλλοντα: συμβήσει/η

εἰσέφερον : γ' πληθυντικό οριστικής μέλλοντα: εἰσοίσουσι(ν)

αἰσθάνονται : γ' πληθυντικό οριστικής παρακειμένου: ἤσθηνται

Μονάδες 3,5

4.α. Να αναγνωρίσετε πλήρως συντακτικά τους ετερόπτωτους προσδιορισμούς του αποσπάσματος “καί γάρ τοι σκέψασθε...τῶν πόλεων ἀναίρεσις”:

τῆς πόλεως: γενική κτητική στο τὰ(πράγματα).

τῶν ἐχθρῶν: γενική αντικειμενική στο ὄλεθρος.

τῶν τειχῶν καί τῶν πόλεων: γενικές αντικειμενικές στο ἀναίρεσις.

Μονάδες 4

4.β.«οὐκ ἐδέξαντ' οὐδ' ἔλαβον ταῦθ' οἱ τῶν Θηβαίων πρέσβεις»: Να μεταφερθεί το χωρίο στον πλάγιο λόγο με όλους τους δυνατούς τρόπους με εξάρτηση “Εἶπε ὁ Δημοσθένης...”

εἶπε ὁ Δημοσθένης ὅτι οὐ δέξαιντο οὐδέ λάβοιεν...(ειδική πρόταση)

εἶπε ὁ Δημοσθένης οὐ δέξασθαι οὐδέ λαβεῖν...τούς τῶν Θηβαίων πρέσβεις(ειδικό απαρέμφατο)

Μονάδες 2

4.γ. τούτοις: ἔμμεσο αντικείμενο στο δοῦναι.

τελευτῶν: επιρρηματική χρονική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος εἶπε, Φίλων.

Δηλώνει το σύγχρονο και λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα εἶπε.

εἰρησθαι: απαρέμφατο της αναφοράς που εξαρτάται απο το ἄξιον και λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αναφοράς,

ἔχοντα: κατηγορηματική μετοχή που εξαρτάται απο το ὄρων και αναφέρεται στο αντικείμενο του ὄρων τόν Φίλιππον.

Μονάδες 4